

*Товарков Олександр Олександрович,
Національний університет “Острозька академія”*

СУБ’ЄКТИВНА ОЦІНКА ЯК СМИСЛОВИЙ КОМПОНЕНТ ПОЕТИЧНОГО ТЕКСТУ

У нашому дослідженні ми зупинились на такому аспекті як суб’єктивне сприйняття мовної текстової інформації.

Як об’єктом досліджень, вчені почали цікавитись текстом на початку ХХ ст. Вагомий внесок у розвиток теорії тексту зробили О. О. Потебня, М. М. Бахтін, І. Р. Гальперін, Л. В. Щерба, В. В. Виноградов, Н. Д. Арутюнова [1; 2; 6], а проблеми художнього сприйняття творів мистецтва слова досліджували вчені О. С. Кубрякова, Ю. С. Степанов, Ю. Н. Караулов, Р. М. Фрумкіна, Т. В. Булигіна в російсько-українській лінгвістиці [3; 7], та Ж. Факоньє, М. Тернер, Дж. Лакофф і М. Джонсон в зарубіжній (англомовній) лінгвістиці [4; 9].

Даючи оцінку поетичному тексту іноземною мовою, відшукуючи його смисл, зустрічаємо три основні проблеми:

- необхідність перекладу тексту;
- врахування специфіки художнього поетичного тексту;
- врахування позатекстуальних даних.

Щоб сприйняти зміст (а потім, можливо, надати тексту зовнішньої форми рідною мовою), спочатку слід виконати переклад. Щоб здійснити вдалий і максимально повний переклад, слід зважати на такі аспекти:

- можливість двох типів сприйняття тексту твору;
- концептуальна картина світу автора і реципієнта;
- співставлення концепту і художнього образу;
- позатекстуальна інформація.

Сприйняття поезії є завжди “зустріччю” двох концептуальних світів – світів читача і поета. Ці два світи можуть не збігатися з огляду на різні епохи, культуру, національну приналежність автора і читача, але така невідповідальність не повиненна завадити спробі зазирнути до творчої майстерні поета, його художнього мислення [8: 676-679].

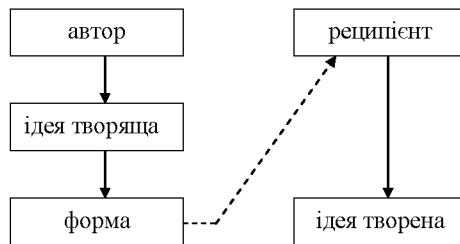
Таким чином, у нашому дослідженні поетичний текст це:

- 1) адресована мова (діалог із собою, іншою особою, світом);
- 2) автокомунікація (“мова для себе” і “мова для інших”);
- 3) змістовне висловлювання;

4) відображення людської свідомості і мислення.

Особливість поетичної комунікації полягає в тому, що поетичний текст існує у полі структурно-семантичної напруги між комунікативною системою “Я – ВІН” і системою “Я – Я” [5: 848].

Літературний твір є функціональною рухомою системою зв'язків, де кожен елемент, взаємодіючи з іншими, переносить на них свою енергію і навпаки. Всі разом вони індукують значно сильніше і якісно інше світло, ніж кожен зокрема. Це й витворює художню напругу формозмісту (або ж змісту форми, якщо вважати, що в першій словосполучі закладено ухил у формальний бік). Немає в ядра “боків”. А хоч би й були, то “змістовий” означав би, як ми переконались, “ідеалістичний”, а “формальний” – “матеріалістичний”. Отакій парадокс. В одному випадку виходимо з позиції автора, який втілює певну *ідею творця* (зміст) у відповідну форму; в другому – з позиції реципієнта, який через форму приходить до змісту чи навіть множинних інтерпретаційних змістів (*ідей творених*).

Література:

1. Виноградов В. В. Стилистика. Теория поэтической речи. Поэтика. – М.: АН СССР, 1963. – С. 41 – 44.
2. Гальперин И. Р. Текст как объект лингвистического исследования. – М.: Наука, 1981. – 139 с.
3. Кубрякова Е. С. Демьянков В. З. Панкрац Ю. Т. Краткий словарь когнитивных терминов. – М.: Издательство МГУ, 1997. – 245 с.
4. Лакофф Джонсон – Лакофф Дж., Джонсон М. Метафоры, которыми мы живем // Теория метафоры. – М.: Прогресс, 1990. – С. 387-415.
5. Лотман Ю. М. О поэтах и поэзии. – С.-Петербург: “Искусство – СПб”, 1996. – 848 с.
6. Потебня А. Мысль и язык // А. Потебня Эстетика и поэтика. – С. 181.
7. Степанов Ю.С. Методы и принципы современной лингвистики. 2-е изд. – М.: Едиторная УРСС, 2001. – 312 с.
8. Kontopoulos K.M. Conceptual systems // The Encyclopedia of Language and Linguistics. – Oxford, New York, Seoul, Tokyo, 1994. – Vol.2. – P. 676-679.
9. Lakoff Y. Woman, Fire and Dangerous Things. What Categories Revel about the Mind. – Chicago, London. The University of Chicago Press, 1987. – 614 p.